

RÖRELSEFOLKHÖGSKOLORNAS
INTRESSEORGANISATION

Kulturdepartementet

Dnr: Ku2018/00653/D

RIO- Rörelsefolkhögskolornas Intresseorganisation vill avge följande remissyttrande gällande betänkandet *Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige* (SOU 2018:18).

Stockholm 2018-08-30

Stefan Attefall
Ordförande

Gerhard Holmgren
Organisationschef

RÖRELSEFOLKHÖGSKOLORNAS
INTRESSEORGANISATION

Kulturdepartementet

Dnr: Ku2018/00653/D

RIO- Rörelsefolkhögskolornas Intresseorganisation vill avge följande remissyttrande gällande betänkandet *Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige* (SOU 2018:18).

RIO företräder 111 av Sveriges 155 folkhögskolor. De folkhögskolor som RIO representerar är folkrörelse, organisations-, stiftelse- och föreningsägda. Cirka en tredjedel av dem har trossamfund som huvudman.

Sammanfattning

RIO delar i princip utredningens resonemang och ställer sig bakom betänkandets huvudförslag men vill samtidigt problematisera hur exkludering från statsstöd i praktiken skall hanteras.

RIO värnar om att stödet till trossamfunden fortsatt sker genom ett organisationsbidrag.

RIO ställer sig bakom förslaget om en ny trossamfundsdefinition.

Mot bakgrund av tilläggsdirektivet om icke konfessionell utbildning föreslår RIO en interreligiös uppdragsutbildning med ett kluster av folkhögskolor som utbildningsanordnare.

RIO efterlyser ett tydligare helhetsperspektiv samt en mer sammanhängande process som omfattar *hela* det statliga stödet till civilsamhället. RIO föreslår därför att regeringen inväntar utredningen *Demokrativillkoren i statlig bidragsgivning (Ku 2018:01)* innan beslut fattas om nya villkor för statens stöd till trossamfunden.

Beslut om bidrag till ett trossamfund – garanti för demokrati?

Som ovan nämnt delar RIO utredningens resonemang kring demokrati och vikten av att trossamfund ställer sig bakom och verkar för värden och aktiviteter som främjar samhällets demokrati. Dock berör betänkandets förslag i mångt och mycket frågor som är komplexa och som kräver djupare analys, exempelvis trossamfundens egennytta kontra statens ändamålsenlighet samt kopplingen mellan civilsamhällets roll och uppdrag som demokratibärare och opinionsbildare i relation till statlig styrning.

Att det statliga anslaget till ett trossamfund villkoras genom en form av demokratigaranti väcker frågor om tilltron till trossamfundens och civilsamhällets förmåga att av egen kraft arbeta med demokrati. Perspektivet kan lätt riskera slå över i en falsk dikotomi om den rättfärdiga och goda staten visavi det bångstyriga civilsamhället. Ett uttryck för ett demokratiskt samhälle är dess mångfald av fria associationer och samfund i sig - vilket bör vara ett grundläggande motiv för ett statligt stöd.

Vilka ageranden bör utgöra exkluderingsgrunder?

RIO ställer sig bakom betänkandets resonemang att ett trossamfund kan exkluderas om de rättfärdiga diskriminering och kränkande behandling av sina medlemmar. Samtidigt ser vi problem med ett exkluderingsförfarande. Betänkandet saknar resonemang och beskrivningar kring *hur* en exkludering skall gå till i praktiken och vilka kunskapsunderlag som kan ligga till grund för en exkludering. I dag finns det befintliga lagstiftningar vars syfte är att skydda enskilda individer mot diskriminering, kränkningar, våld, hot och trakasserier. På vilket sätt hänger betänkandets förslag ihop med dem och hur särskiljer de sig? Varför kan inte befintlig lagstiftning utgöra grund för agerande mot denna typ av överträdelser? Det går att göra jämförelser med andra organiserade sammanhang i samhället – när kränkningar ägt rum inom tex idrotten har det inte renderat indraget stöd. Ärendena har hanterats enskilt och i vissa fall fått sin lagliga prövning.

Organisationsbidrag vs verksamhets- och projektbidrag

Utredningen föreslår att andelen av stödet som fördelas som verksamhetsbidrag och projektbidrag bör öka i förhållande till dagens nivåer. Utredningen hävdar att det genom organisationsstödet inte finns garantier för att medel fördelas vidare till församlingar och verksamheter som är i störst behov av stöd.

RIO menar att en ökning av verksamhets- och projektbidrag på ett olyckligt sätt stärker statens styrning av trossamfunden. Utifrån ett demokratiskt perspektiv förordar vi att stödet till trossamfunden fortsatt skall ha sin tydliga bas i ett organisationsbidrag. Incitament för fördelning av medlen till lokala församlingar och verksamheter kan skapas inom ramen för organisationsstödet.

Begreppet trossamfund

RIO ställer sig bakom utredningens förslag att med begreppet trossamfund ska avses en gemenskap som utövar religiös verksamhet genom gudstjänst, bön, meditation eller ritualer. RIO ställer sig även bakom att en utredning tillsätts för att se över om livsåskådningssällskap kan vara föremål för statsstöd.

Folkhögskolorna – en möjlig väg för icke konfessionell fortbildning

RIO ställer sig bakom behovet av icke konfessionell utbildning för trossamfundens och församlingarnas företrädare. Folkhögskolorna har bred erfarenhet av undervisning i svenska samhällsförhållanden och kring grundläggande fri- och rättigheter, demokrati och jämställdhet. Frågorna tematiseras återkommande i folkhögskolans Allmänna kurs och i Etableringskurser för nyanlända. I dag finns det även sammanlagt 460 kurser på folkhögskola inom området "religion, människa och samhälle". Folkhögskolorna har även ett givet uppdrag att arbeta för demokrati, vilket finns formulerat i Förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen.

RIO föreslår därför att ett kluster av folkhögskolor får i uppdrag att genomföra en icke konfessionell uppdragsutbildning för trossamfundens företrädare kring svenska samhällsförhållanden. Utbildningen kan arrangeras i samverkan med en högskola tex Teologiska högskolan i Stockholm och deras program för Mänskliga rättigheter men placeras på folkhögskolor med internat. En ickekonfessionell fortbildning kan konstrueras efter aktuella behov och genomföras som en interreligiös utbildning av folkhögskolor med trossamfund som huvudman. Folkhögskolorna har både kapacitet och nätverk att bedriva uppdragsutbildningar, både i egen regi och i samverkan med andra.

En sammanhängande process för det statsbidragsfinansierade civilsamhället

Utredningen anger att målsättningen med stödet är att det ska skapa "förutsättningar för trossamfunden för att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet" (sid 24). För att möjliggöra detta anser RIO att det är viktigt att anta ett helhetsperspektiv och anlägga en sammanhängande process kring det statliga stödet till civilsamhället i Sverige och inte bara belysa gruppen trossamfund. RIO föreslår därför att regeringen inväntar utredningen *Demokrativillkoren i statlig bidragsgivning (Ku 2018:01)* innan beslut fattas om nya villkor för statens stöd till trossamfunden.